

***Кожедуб Іван Микитович -
ас повітряних сил
антигітлерівської коаліції
(08.06.1920-08.08.1991 рр.)***

Нездоланий

«У *День Перемоги* йому не виповнилося й *двадцяти п'яти*, а за плечима — не просто війна.

У роки Великої Вітчизняної Іван Кожедуб здійснив *330* бойових вильотів, узяв участь у *120* повітряних поєдинках, особисто збив *62* літаки противника. Причому два ворожих «Фокке-вульфи» — в останньому бою над Берліном. Але найпоказовішим, мабуть, є те, що *Івана Микитовича жодного разу не збили*. Тож він по праву є володарем титулу *найкращого аса повітряних сил антигітлерівської коаліції*.

Нестеренко П. «Лицар п'ятого океану»

Мала батьківщина

Народився Іван Микитович Кожедуб у *селі Образжіївка*, нині Шосткинського району, *в сім'ї селянина*, який служив дзвонарем у місцевій церкві. Батько Івана, людина глибоко віруюча (похований на церковному дворі, що було виявом пошани, прищеплював трьом синам принципи високої моралі і гуманізму. Батькова наука не була марною. Іван закінчив у рідному селі *семирічну школу* і вступив до *Шосткинського хіміко-технологічного технікуму*.

Як зароджувалась мрія

Б. Виноградов

У Шостці на той час діяв аероклуб. *Вперше думка про набуття фаху пілота* прийшла до Івана, коли в **1938** році почалися бойові дії на озері Хасан. І хоча заняття в клубі вже почалися, учень технікуму *вмовив начальника аероклубу Б.Виноградова* прийняти його.

Нові друзі— Ваня Потапенко та Льоня Коломієць — робили все, аби новачок наверстав упущене. І вже під час навчальних польотів юнак дивував вправністю свого інструктора, військового пілота Олександра Калькова.

Шлях на фронт

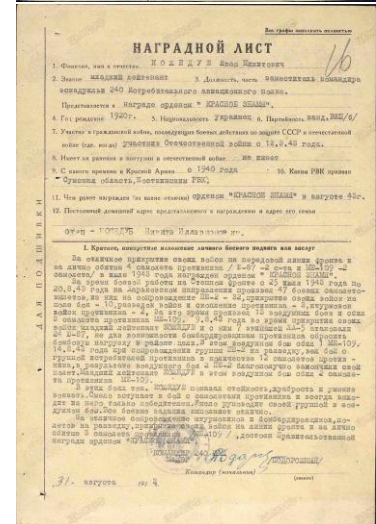
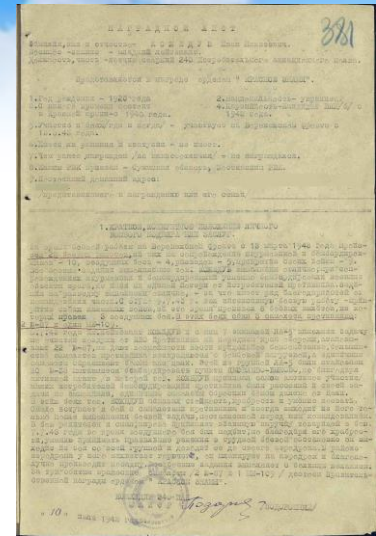

1940 року І. Кожедуба мобілізували до армії і, з огляду на успіхи в аероклубі, направили навчатися до Чугуївського авіаційного училища. Закінчив його в **1941** році, він залишився *тут інструктором*, що було визнанням льотчицького хисту. Від самого початку війни Іван просився на фронт з евакуйованого училища, але йому відмовляли: треба ж комусь навчати завтрашніх пілотів майстерності. Пізніше льотчик згадував: *«Війна йшла на території України. З болем у серці думав про рідну землю. Знову і знову подавав рапорти про відправку на фронт, та мені відмовляли»*. Мав Іван Микитович до фашиста й особистий рахунок: брат Яків загинув під Сталінградом, іншого брата Григорія насильно вивезли у німецьку неволю.

Перша зірочка на борту Кожедубового «Лавочкина»

Лише в березні 43-го сержант Кожедуб потрапляє на фронт. «Перший повітряний бій я прийняв на Курській дузі 6 липня, – пригадавав пізніше Іван Микитович. – У небі під Белгородом мені зустрівся перший німецький ас. Це був «мисливець-одиначка». Літак розмальований, а сам пілот тримався нахабно. Почував себе, очевидно, королем повітря. Наша дуель почалася складним каскадом фігур вищого пілотажу на найвищих швидкостях. Німець і я намагалися витиснути зі своїх машин усе, щоб зайняти найвигіднішу позицію для атаки. Знаючи, що фашисти надають перевагу атаці ззаду, я пішов на хитрість. Дав можливість німцю зайти мені у хвіст і «свічкою» пішов угору. Німець – за мною. На вертикалі «Лавочкин-5» був сильнішим за «Мессершміта». Тож противник, переслідуючи мене, відстав. Цього мені було досить, щоб залпом із двох гармат рознести літак із чорним хрестом на шматки...»

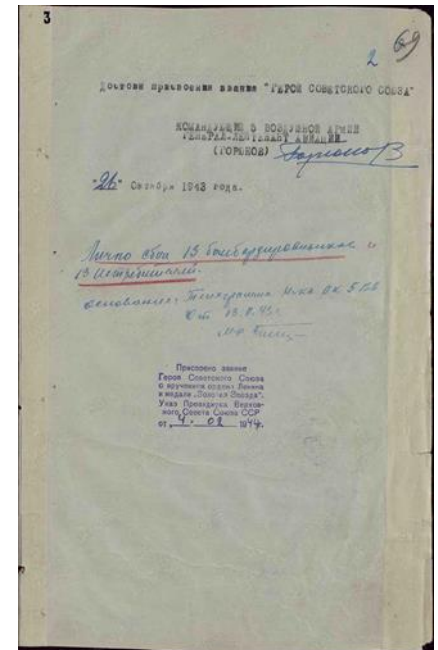
Відтак з'явилася перша зірочка на борту Кожедубового «Лавочкина». Майстерність льотчика і кількість повітряних перемог зростали, він ставав справжнім асом.

Звання «Герой Радянського Союзу» за рідне Дніпро

Битва за Дніпро - це одна з найкровопролитніших операцій з подолання ворога, що добре закріпився на високому березі Дніпра. Знову цитуємо спогади Івана Микитовича: «Коли наші війська підійшли до Дніпра і з ходу форсували цю потужну перешкоду, пілотам поставили завдання – надійно прикривати наші плацдарми, переправи і людей. Я вже був командиром ескадрильї, і вилітали ми по кілька разів на день. Водив групи, організовував бої, тільки за десять днів битви за Дніпро ми збили близько сорока ворожих стерв'ятників. Особисто я в ті місяці збив одинадцять літаків, мій рахунок збільшився до двадцяти».

4 лютого 1944 року старшому лейтенантові Івану Кожедубу, який на той час здійснив **146** бойових вильотів і збив **20** літаків противника, присвоїли звання **Героя Радянського Союзу**. З боями, прикриваючи наземні війська, Іван Микитович пройшов Україну і перелетів у Молдавію. Там йому вручили побудований на заощадження колгоспника Івана Конєва іменний літак.

До другої зірки

Вже на своєму іменному літаку ас брав участь у боях 2-го Українського фронту, який у *березні 1944-го* вийшов на державний кордон із Румунією. Ескадрилья, якою командував наш земляк, прикривала підрозділи під містом Ясси. Бої точилися напружені. Одного разу пілоти зустріли в повітрі двадцять фашистських бомбардувальників. І. Кожедуб метким вогнем збив одного з них, німецькі «Хейнкелі» повернули назад; та раптово з'явилася друга група хрестатих машин. Ескадрилья Івана Микитовича розіграла і їх. У баках лишалось мало пального, коли наші пілоти помітили ще понад тридцять ворожих літаків. Кожедуб пішов в атаку на ведучого, ховаючись за невелику хмарину, здійснив лобову атаку. Вогняні траси майже торкаються бортів його машини, та герой стрімко скорочує відстань і стріляє. Німець пірнає під «Лавочкіна».

До другої зірки

Тоді Іван Микитович повертає назад, на зустрічному курсі вміло проскакує через бойовий порядок противника, однак десяток винищувачів його переслідують. Маневруючи, герой відходить від ворога. Пізніше на командному пункті з'ясували, що ведучий фашиста упав і розбився, а решта німецьких літаків скинули бомби далеко від цілі, не завдавши шкоди нашим підрозділам. Кількість повітряних перемог Івана Кожедуба неухильно зростала. До **літа 1944 року** він уже **знищив 45 ворожих літаків**, та на його грудях **засяяла друга Зірка**.

Талановитий командир

Івана Микитовича призначають заступником командира авіаційного полку, який виконував бойові завдання методом так званого «вільного полювання».

Капітан Кожедуб і тут виявив зразки мужності й витривалості. Зі своїм полком І. Кожедуб брав участь у

важких боях, визволяючи Прибалтику, ведучи вогонь під час Білоруської та Вісло-Одерської операцій. За кілька днів група двічі Героя знищила на 3-му Прибалтійському фронті *12 гітлерівських літаків.*

Наші війська рухалися в берлінському напрямку. Іван Кожедуб по кілька разів вилітав на бойові завдання. В ті дні він довів рахунок збитих ним літаків до *50*. П'ятдесятий знищив 10 лютого 1945 року. Тоді він, перелетівши через Одер, зустрівся одразу з двома ворожими винищувачами. Кожедуб одразу ж атакував одного з них, той, вибухнувши, полетів донизу, його напарник поспішив утекти. Вже на аеродромі Іван Микитович дізнався, що знищив ворожого аса, який на західному фронті збив вісім англійських та американських літаків

Нагороди Івана Кожедуба

Усього ж за роки війни **І. Кожедуб** здійснив **330** бойових вильотів, **120** разів перебував у двобої з ворогом, збив **62** ворожі машини. Указом Президії Верховної Ради СРСР від **18 серпня 1945** року **гвардії майору Івану Кожедубу втретє присвоєно звання Героя Радянського Союзу**. Славетний льотчик був нагороджений також **сімома орденами Червоного Прапора, орденом Олександра Невського, двома орденами Червоної Зірки та багатьма медалями**.

Сімейне життя легенди

Свою дружину Кожедуб любив і заради неї був готовий дістати зірку з неба. **45** років **Іван і Вероніка** жили душа в душу, і, за свідченнями друзів, навіть жодного разу за цей час не посварилися. Льотчик ніжно називав кохану своєю **четвертою золотою зіркою**.

Дружина не любила небезпечну професію пілота-аса і ледь мирилася з його постійними робочими відлучкам. Але тут Кожедуб був твердий: говорив, що без польотів неминуче зачахне!

Кабінетна робота і проблеми зі здоров'ям

З кар'єрою у Івана все було добре. Лише одне його засмучувало: з **кожним новим званням** чоловік куди менше часу проводив в повітрі і куди більше – **за письмовим столом**.

Після **припинення польотів** у Кожедуба почалися проблеми зі здоров'ям. У **1976** році у Івана Микитовича трапився інсульт. Вероніка Миколаївна виходила улюбленого і повернула його до життя. На жаль, коли в **1991** році Кожедуба наздогнав інфаркт, дружини вдома не було. Допомога прийшла надто пізно...

Пам'ятаємо

О. Покришкін, Г. Жуков, І. Кожедуб

Далі буде...